

OPONENTNÍ POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE

Uchazeč: PhDr. Lenka Hessová
Pracoviště: Pedagogická fakulta UK Praha
Školitel: Prof. dr. Stanislav Bendl, PhD.

Téma práce: Vybrané modely převýchovné institucionální péče o dítě z přelomu 19. a 20. století v kontextu současné české etopedické praxe: historicko-pedagogický výzkum

Oponent: Prof. PhDr. Blahoslav Kraus, CSc.
Pracoviště: PdF Univerzita Hradec Králové

Téma a cíl práce, náročnost zpracování

Téma je aktuální a závažné, v teorii ne příliš rozpracované. Cíl práce je implicitně formulován v úvodu: zkoumat historii institucionální převýchovné péče se zaměřením na modely na přelomu 19. a 20. stol. a sledovat paralely se současnou praxí. Autorka přistupovala k tomuto cíli velmi důkladně a přináší velmi rozsáhlé poznatky nejen o těchto modelech v řadě zemí (USA, Velká Británie, Polsko, Rusko), ale i o historii péče o chudé děti a historii vězeňské péče o děti a mladistvé. V tomto směru cíl práce ještě přesahuje. Stejně důkladně analyzuje inspirační přesahy v kontextu současné etopedické praxe.

Koncepce práce, orientace v problematice a úroveň teoretické části

Autorka svoji práci člení do sedmi základních kapitol. V první naznačuje koncept práce a její metodologická východiska. V dalších seznamuje s historií péče o děti z chudých rodin a v daném rozsahu se jeví, vzhledem k tématu, jako nadbytečná. V dalších dvou se věnuje historii vězeňské péče o děti a mládež a péče o děti zanedbané, mravně zpustlé a to nejen u nás, ale i v řadě dalších zemí. Následuje kapitola o vybraných projektech převýchovné péče o děti a mladistvé z přelomu 19. a 20. století. Ve zbývajících kapitolách se autorka zabývá inspiračními přesahy uvedených projektů do současné etopedické praxe. Ve všech kapitolách je zřejmá autorčina sečtělost a důkladná obeznámenost s danou problematikou. Opírá se při tom o široké spektrum domácí i zahraniční literatury. Soupis obsahuje 157 pramenů, které autorka skutečně využívá, místy je však citace nadměrná. Práce je však celkově zbytečně rozsáhlá, řada pasáží se opakuje, struktura práce je příliš atomizovaná, práce má celkem 115 kapitol a podkapitol (!).

Empirická část práce, použité metody

Autorka staví na historicko-srovnávací metodě a uvádí také případové studie. Je však diskutabilní, zda v případě prezentace projektů převýchovné péče se skutečně jedná o případové studie. Za výzkumou část lze pokládat kapitolu šestou, kde autorka hledá inspirační přesahy historických projektů převýchovné péče do současné etopedické praxe. Škoda, že při mapování současné situace v těchto zařízeních byla odkázána jen na inspekční zprávy.

Formální a stylistická úroveň práce

V zásadě odpovídá požadavkům na práce tohoto typu. Nicméně objevují se jisté nedostatky. Např. Závěr a celková shrnutí stejně jako úvod se nečíslijí, při použitém způsobu citace pod čarou se odkazy mísí s poznámkami, někde není zřejmé (např. s. 75,77, 89) zda se jedná o přímé citace.

Přínos práce a její význam pro praxi a rozvoj vědy

Práce přináší celkově zajímavý a obsáhlý pohled na danou problematiku. Přináší řadu nových poznatků z oblasti etopedie dosud u nás v daném rozsahu nepublikovaných. V tomto směru nepochybně danou vědní disciplínu obohacuje. Vede také k zamýšlení se nad tím, jak praxi v převýchovných institucích zlepšovat s využíváním modelů institucionální péče o děti a mládež z minulosti.

Náměty a otázky k obhajobě

1. V kapitole 6.1. autorka charakterizuje současnou situaci v etopedické péči v ČR, odkazuje však na publikace Holla, Korczaka (?).

2. Do výzkumného výběrového souboru byly zahrnuty kromě zařízení převýchovné péče také dětské domovy. Pro ně také platí Standardy pro výkon ústavní, ochranné a preventivní péče?

3. Kde vidí autorka příčinu toho, že uvedená zařízení, nemají často etopéda?

4. Práce je svým obsahem etopedická, zpracována je na katedře pedagogiky. Jak vidí autorka vztah etopedie a sociální pedagogiky?

Závěr

Předkládaný text splňuje podmínky kladené na disertační práce a proto práci doporučuji k obhajobě a navrhuji, v případě úspěšné obhajoby, udělení hodnosti PhD.